

În atmosfera de liniște a acestor zile, recitind Caietele lui Cioran, am dat peste un loc în care e evocată o vorbă a lui Platon: „Socrate către Criton înainte de a muri: «Reaua folosire a cuvintelor nu este numai o greșeală de limbă, ci și un chip de a face rău sufletelor ».” Dar de ce, m-am întrebat, insultată, gramatica ne poate handicapa pe toți? Un prim răspuns care mi-a apărut în minte ar fi: pentru că de la ea ne vin primele reguli pe care le primim în viață. Prin ea domesticim animalul din noi care intră în lume împachetat în țipete, scâncete și onomatopee.

Limba e prima con-venție pe care copilul o învață, primul nostru mod de „a veni laolaltă cu ceilalți”. Primii pași în educație se fac prin corectarea greșelilor de limbă. Doar învățând limba, copilul este adus la numitorul comun al umanității. El intră în lume în numele limbii pe care a învățat să o vorbească și iese din lume lăsând în urmă amprenta limbii pe care a vorbit-o. Așa cum într-o țară străină limba te exclude din comunitatea celorlalți, limba vorbită la tine acasă e cea care te include, te integrează și te face egalul celorlalți. Ea e marea „trăsură de unire” a societății.

Înseamnă atunci că, dacă pocești limba, toate regulile pe care se înalță societatea vor fi nesocotite pe modelul limbii schilodite. Reflexul rigorii va fi izgonit din suflete și toate convențiile ulterioare ale vieții vor intra pe făgașul lui „merge și așa”. Ne vom închina la idoli ai aproximației. Vom fi nepunctuali, vom face totul de mântuială, nu ne vom ține de cuvânt, vom face reguli pentru a nu le respecta, în cele din urmă vom fura și ne vom minți unii pe alții zi de zi. Vom face să sufere sufletul fiecăruia dintre noi. Vom fi o silabă pe dos, un accent greșit pus, un inoportun „ca și”, un dezvățat „care”, un „vizavi” greșos, o „locație” lăbărțată peste lume. Vom fi crescuți prost, cu mintea necurățată. Vom sfârși prin a trăi atât de urât pe cât de urât vom vorbi.

Și-apoi limba este și nu este a noastră. E a noastră în măsura în care o folosim, dar nu noi am făcut-o. Nu putem dispune de ea după bunul nostru plac. E casa care ni s-a dat în folosire pe timpul unei vieți. Și pe care o locuim împreună. Nu e totuna dacă o ținem curată sau murdară, dacă aruncăm sau nu în stradă gunoaiile noastre verbale. Se spune că avem o limbă frumoasă, că Homer, Biblia și Shakespeare sună bine în română, că poezia noastră e bună și că scriitorii mari au fost provocați de cuvintele ei. Când pocești ceva ce nu e doar al tău, îi faci să sufere pe toți cei care posedă bunul acela în comun cu tine. Îi tragi în jos, le nesocotești un standard. Le ameninți infrastructura civilizației. Le dărâmi un templu. Devii profanator. Ajungi un dușman al civilizației locului.

Și mai e ceva, mi-am zis. Regulile de îmbinare a cuvintelor urmează logica gândirii. Când pui cuvintele prost laolaltă, înlănțuirea gândurilor se va face și ea prost. Judecata va suferi și va deveni din ce în ce mai strâmbă. Vei vorbi în dodii, halandala, fără șir. Și vei gândi la fel. Vei fi năuc. Vei spune tot mai des prostii și, cu vremea, vei deveni prost.

Este apoi și o chestie de igienă. Greșelile de limbă sunt ca virușii. Se dau și se iau. Poți infesta o întreagă comunitate cu un strănut lingvistic. E de ajuns ca un repetent la gramatică – mai ales dacă are o funcție! – să deschidă gura și aerul din jurul lui va deveni infestat. Ceilalți nu-l vor corecta, dimpotrivă, îl vor imita. Vor strănuta ca șeful. Gândiți-vă cum e când omul acesta își exhibă funcția la televizor. Spunând la fiecare trei-patru cuvinte „ca și”, va da virusul celor din jur. Iar de virusul lui „ca și”, odată luat, nu se mai poate scăpa. „Ca și” – un alien lingvistic. Iese din gura cui nu te-aștepți. România e deja contaminată. 90% din populație suferă de gripa lui „ca și”.*

Felul în care am ajuns să ne vorbim limba ar trebui să fie grija și rușinea noastră de fiecare zi. Căci totul se trage de aici. Înaintea bătăliei și a corupției, a minciunii și a prostiei – și explicându-le pe toate – vine schilodirea limbii. Iată cum se exprimă șeful celui mai mare partid de la noi: „Oamenii politici trebuie să facă decât promisiunile care le pot ține”. Cum să te lași pe mâna unora ca el? Pe mâna unora ca ei?

Trebuie să recunoaștem că lucrurile au ajuns departe cu limba română. Nu numai bazele ei gramaticale sunt subminate; luate cu asalt sunt înseși redevalele alpine, limbajul academic. Dacă cuvintele nu mai fac doi bani, dacă pot fi spuse și puse pe hârtie oricum, de către oricine și luate de oriunde, atunci, ambalate sub eticheta „lucrare de doctorat”, ele pot aduce o diplomă devalorizând un titlu. Tot ce se petrece este coerent: așa cum discursul public se poate lipsi, în gura politicianilor, de cunoașterea gramaticii, lucrările de doctorat pot fi scrise acum de polițiști și cărțile de știință de către borfași în închisori.

Cândva, înainte de '90, limba română a fost obligată să se prostitueze câteva decenii la rând. Pervertirea limbii în spațiul public este de altminteri primul lucru cu care se ocupă orice regim comunist odată ajuns la putere. Trebuind să construiască totul din capul locului pe minciună, el nu are cum să-și procure materia primă a sistemului altfel decât prin siluirea limbii. Așa se face că, de pe o zi pe alta, cuvintele sunt constrânse să spună altceva decât ai sub ochi. Au fost nu puțini scriitorii care s-au simțit bine în bordelul comunist al limbii. Se plătea bine o pagină de cuvinte prostituate. Câte unii dintre cei care le-au scris atunci au astăzi statui în parcurile capitalei. Ce semn mai bun al continuității cu ceea ce a fost ne-am putea dori?

Toate limbile lumii care au trecut prin comunism au ieșit din această experiență șubreze. Minciuna ofilește. Pe acest corp umilit al limbii care a pierdut relația cu adevărul apar astăzi toate bolile ei și, prin ele, tot ce e maladiv la noi. Cei care se exprimă astăzi la rampă sunt pegra

Câteva gânduri despre limba română de astăzi

Scris de Gabriel Liiceanu

Joi, 31 Decembrie 2015 11:12 - Ultima actualizare Joi, 31 Decembrie 2015 11:20

lingvistică a fostei societăți: activiștii și securiștii de ieri, cu limba lor de lemn și cu înjurătura facilă, au devenit politicienii și „oamenii de afaceri” de azi. Limba publică vorbită astăzi în România s-a cernut din limbajul cinic și golănesc cu care ei au trecut pe celălalt mal al istoriei. Acești descălecători de pripas, care întrețin un raport cleios și huliganic cu limba, sunt dușmanii civilizației din România. Nu ne vom putea redobândi țara decât recuperând româna din gurile lor. Vom fi urâțiți, jefuiți în continuare și vom rămâne cea mai săracă țară a Europei câtă vreme vom asista neputincioși la triumful discursului sordid în spațiul public. La fel de sordid – și în fapt generându-le – ca „afacerile” care-i fac să defileze zilnic prin fața procurorilor.

Iată ce gânduri mi-au venit, în aceste zile de liniște, pornind de la o vorbă a lui Platon, citată de Cioran în Caietele sale.

sursa:

www.hotnews.ro